

ገጽ ፩

0 1 2 3 4 5 6

ԳՍԴ ՍՖԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

10 Ɔ Ɔ Ɔ Ɔ

	ՏՐԿ.	ՎԵՑ.	ԵՌՆ.
ԻԶՄԻՐ	80	40	209,72.
ՊՈԼԻԿԱ ԵՒ ԳԱՒԱՌՈՒ	80	40	2,72.
ԱՐՏԱՍՍԱԶՄԱՆ	25	15	38.

Նամակներ պէտք է ուղղել «ԻԱՇԻՆԲ.»
Խմբագրութեան
Rédaction du journal Arménien
«TACHINK» — Smyrne

Զ/ հրատարակուած ձեռագիրնեքը չեն վերադարձիր

խորտի «ընկերության նամականք») ին
պէջ, որ գլուխ-գարծոց մըն է. բոլոր ըն-
կերացիներուն խի խառտոխնութեամբ
ընդհանրականները մէջը չըլլալով՝ ան-
շուտ⁽¹⁾, սակ մը (է. նամակ) ընտ Սէր-
ք, ներկայացուցիչ հայ ժողովրդեան և
պատժուագլային խեղճուկ, ոգորմուկ,
ճար-ծուռ, բարի-մարդ չէլալով մը կ'ըսէ
ընկեր Փանջուռիին, որ, ինչպէս գիտէք,
ամբացած է նապակարի դպրոցին մէջ գե-
ղին բոլոր յեղափոխական, գիտակից
ընկերները ուժեղանալ հետ, լմտ իսկ Աւօ,
խո Սարա, քիւրդ Հասո:

—Մենք ամէնքս ալ Հոյ կնք, եղբայր կնք, կը մեկրարահէլ ընս Սէրքօ, ինչու սիրով չապրինք իրարու հետ, ինչու կոխ ընենք . . .)

Լենկեր, փանծունիին մարտահրաւեր
խօսքերուն՝ զին զապետը կը պատասխա
նէ թէ՛ իրրե զին զապետ՝ երբեք չպիտի
թիջապտեր որ օտարիւն բերուէր և թէ
կը նախորոտե՛ր ամենիկ քան թէ ներքին
իդենիքուն համար կտապարտ լինեն զին
մեզմենի։ Ու կը լեզուի՛ն միշտ։

—Մենք եղբայր ենք, մենք գրիստոն-
այ Հայեր ենք, մենք պէտք է իրար
բռնեք, միարժանութեամբ ապրինք...)) :

Օտևան հոս գրած է իր նամականիքին
անկէն հրաշալի գիծերէն մէկը. այս խոս-
քըլը սքանչելի կերպով կը խառցանէ մե-
թալոց, տնհատ ի՞նչ պաշտօնական մարդ,
մատձկու, զգալու, և վարուելու եղանա-
կը ճանեցէպ հակառակորդներու, որոնք ի-
րենց կուսակցական նպատակներուն հա-
նելու համար (ան) բարոյական և նիւ-
թական ամէն միջոց, սևայրէ՛քան տուտ
ու ժուրէն մինչև ջախջախեց՛քան առ-
խան, կը գործածեն անխորիք և անխնայ :
Ու «չգէղանկերուն այս հոգերանու-
թիւնն է, այս վարժութունն է, որ կը պատ-
հառուրէ և կ'ապօրհովէ միւլներուն յաջա-
ղութիւնը :

Մանանուկը արթնելն ապրին, չառ մը
Նախընտանեցականներ, իրենց ազատ խօս-
քիւրուն և զրտ թխններուն համար, ևն-
թարկուեցան ահարկչական արարքներու,
կուտեցական զրգուեմով ու... «անհա-
տական պատուաւորանաւորութեամբ» Զի-
շուր համար միայն կեդրոն տեղեր իոչ-
տանգուած յայտնի ազգայինները, — գա-
տառի անծանօթ անկիւնները զանտրոն-
ուած անծանօթ ազգայիններուն հաշիւը
ով պիտի բռնէր, — Մատթէկա զրգ. Ինճե-
հան, Կալոսոյ, Տ. Հմ. Էնթեքճեհան, Մ.
ճիրիքեան, Բ. Բէշեհան, Եաշիւ, ստաւ
կար նու ազ զառու արտապէս ձեռուեցան
վերջուր, Իգորի մէջ (3), մէկ քանիներ

(1) Որովհետև մենք եթէ կը հիանանք Ռոսիոյ բարեկամօրէն գիւտերուն վրայ, ինքն Դ՛հ է կ'ապառնաւ կամ պարտաւորութիւն չունին նոնք ընկուռ: Իրարեւ բարեկամ մը լսաւ. ինքն թէ վերջերս Իզ-վերէն «(Աղաւթմարտը)» գրուած երկու «գաղտնակցական» իզլոմսկու թիւներ կարգացեր է որոնց քով ընկեր Փանջունիին նամուրները կը նսնմանան եղբր ինչպէս չիկարող վարդեալին քով... Ո՛ւ ի կրնայ յարեալանութիան չափ գրականութիւնը քննել, բարձր...

(2) Ի պատիւ ստեղծւոյ Իզմիրի՝ պէտք է լսել որ չուսում խնդրեալը դառաւ, և հետեւի հայտնութիւնը, սխալեցին ետքը բնած իր արի ու կրօնի վերաբերման, սեր-բողոքի ու դարմանիչ Իզմիրի ազգ. իշ-

առականության բազայ ունի . . . - տոսկարի անհատ
կամ պաշտօնական անձնագրով թիւն, չի
զտարկում կամ զուտ զանաւան համը առին .
խառքը չեմ ընել Պոլսի և Իզմիրը յաջ
յանքին բաշխուած մեծ . . . արտ սպանա
լիքներուն, որոնց մէկը «Հայրենիք
ճարէրէն, խորագրաւորած մէջ:

Երկը, մինչև այսօր, չի տրուելու մեզ
գլխից սր այս ձեռնածներէն, խաղտան
զուածներէն, սպառնացուածներէն մէջ
խելքն ու քաջութիւնը ունեցած բոլոր
հասակաւորներէն զիտուող, պահանջարկ
համար երկիրն օրինաց գէշ գործունէ
մշակութիւններէն (dêlîl) պատժուած է իբրեւ
վտանգալից տանձին պատասխանութիւնը:

Ինչու այս տարրական ու ամենախ-
զոր լեկացուծը քաղաքացիական տարրե-
կան պարտականություն է մէջ: Արդե-
սալ մարդիկը կը պտտեանին զտտալա-
զին այն տարրակներուն, որոնք քաջու-
թեամբ ու միանային ուժով օժտու-
ին քաղկեքնուն վրայ կ'առնեն իրենց եր-
անարդանքի մը վրէժը լուծելու, վեա-
մը հատուցումը ստանալու գործը, որոն-
նախամեծար կը համարին իրենց ձեռքա-
տարդանութիւն ընկի իրենց համար՝ ք-
թէ կ'առավարուին ինքն միջոցաւ և օրէն-
ւածով:

Բարե՛ք, մեր մարդկեր ատանկ լու
մխոքերնուն անկամ չեն անցուներ :
Վաստկու մեծադէս տրամադրք և ընդ
նալ, բայց անբուժելիօրէն անթառ ք
ղաքացիներ ևն ոլորեք ոչինչ ունին Տի
մաշական հրաշքանակրի մը կրակօտ բն
ւորութենէն :

Ապա ուրեմն ինչու օրինական պաշտոնական չեն ղեկավար Խնչու իրեն Հայու և քաղաքացիի պարտականություն չեն կատարեր, և իրենց քրիստոնեական բարերարություններն ու համակրությունները իրենց աշխարհական հեղուկներով բոլորեցին կեղեցիկները և բանկայականության կեղեցիկը՝ կը նպաստեն անխորոշ թխանց ծուարման . . . :

Ի նշու . Որովհետեւ կը վախնան :
կը վախնան չառ մը բաներէ :

Ինքին-մարդիկ, աստուածավախ, բար
պիտո, կը վախճան գէշութիւն ընելի,
վախճան որ կաւ, արհմահարութիւն կ'
լայ կը մրմնջեն ըստ Աւրաքի Տեառ. «Ե
բարի ենք, մէկ սպլ կենք, իրար սի
ռտե՛նք. . . »)

Նախամեծար կը հատարին որ միւսն
 Ըր զիրենք ուտեն, և միւսները, վա՛
 Աստուծոյ, տանակ տիրացուական-ազգ
 սիրական խղճատար ի իննիւր չուին,
 տար, վրդշնդ ականներն, և խնի, կո
 տնարական ու մարտոյ Աստուծոյ:

Տկար ու վեհերոտ մարդիկ, կը վա-
նան զեւ մարդ ըլլալէ . . . «Ես պիտի
լամ՝ անոնց հետ իջեալ . . . ինչո՞ւ
պէտք . . .»

Կը՝ լիախնան («մատենիկ») դաւածան» Լ
ուելէ :

Ահ, բառերուն ուժը, ուժանակներ
ուժին աւելի ուժով: Ու մեր կուս

ցական մաքրավելները, մեր ճակխելուն
ընդհանուր վարկերով, որովհետև նա
գաղութներով կը գործածեն զայն իր
միամիտ, տարածման հաստատություններ
ընդմիջ:

խանութիւնսցի ծաղրողըսովի անվճարական
թիւան, ազդեօրէն հասկցուց Վովկինովս
նկրուն թէ եթէ քիչ մըն ալ չարունակե
կրնային հարաչար գղջալ:

Իր նշանաւոր յօդուածաշարքին մէջ
հաս խել, Լեւոն Բերտալեան քաջատրեց
ի վեր հանել անհեթեթաբանութիւնը «մատմել»
ու «տառփիւն» քաղաքացի կապուած նա-
խաքաշարու փնտրուն, այնպէս որ աւելորդ
է ծանրանալ այս կէտին վրայ, այնքան
նախօքու ու լիւտ» որ քիչ մը ծանրա-
նալուց տէ՛ր կրնայ փչիլ մեր... կուսակ-
ցախմբներուն գլխուն՝

Այս փորձն ալ ասոնց վարուելակերպը
ընենք :

Մենք միշտ կ'զգուշանանք (օտար) ին-
միշտամուծիւնը Նյու Իրքի մեր սոց. ներ-
քին գործերուն մէջ, դանտք խոսկարե-
լու, անկրկարանելու և ազգային ճշմա-
րիտ չանիւր փտանդելու զինով: Տեսնենք
իմ անոնք ալ ազգասիրական փափկանք,
կատուծիւնը և խղճմուծիւնը ի յայս-
բերած են մինչև արտօր...:

Նախ և առաջ, իբր սկզբունք, հետա-
բերապես վստահ պետք է ըլլալ որ՝ եկե-
այս մարդիկը զսնուէին այն՝ զլրքերուն
մէջ ուր կը գտնուին այսօր իրենց՝ հակա-
բասիրող անուան անարեւոյն հակառակորդ
ները, վայրկեան մը իսկ չի պիտի վարա-
նէին օրէնքին իրենց տրամադրած բոլոր
«խառախարկան» միջոցները չարաշուք
կիր արկանելու՝ զանոնք տկարացնելու և
պարտութիւն ու փախուստ մասնելու
համար, իրենք որ այնքան եռանդավ-
մուղեցաւ և խառախարկամբ կը գործա-
ծէն կոր այժմ բոլոր բիրտ, բռնի և սպա-
րէնի միջոցները նոյն նպատակին հասնելու
համար։ Որովհետեւ մարդիկը զօրեղ զե-
տնն և տախտ միակ անկեղծօրէն գովել-
ու նախանձելի բանն է զոր ունին, և զո-
պետք է որ իրենցմէ ընդօրինակենք, սով-
լինք, եկէ՛ք չեղք ուզեր որ ահապէս ազգ-
խոտլարար միջբարսնանութեան մը գերեզ-
րոյսը ու գոհը։

Եւ եւ ձեզիւ մէկ քանի օրինակներու կրնա՞տ ապացուցանել թէ մինչ մենք խիստ աւօր և օրինական պատճառներ ունենալով հանդերձ կը քաջաւիճք, խիղճ կ'ընենք, խիղ կ'ընենք սահմանադրական կառավարութիւն մը զթիկել՝ (մասնիկ) կա (պատահան) յործարկուելու վախէն կապկոյտուած սնդամայուծուած, անունք բնական վարանքիւր սոյնպիսի արարքներու առջեւ սրնք գերազանցաւելս արքանիկէ (մասնակական) վերադիրին։ (Հաշիւներէք) մէջ քանիցս՝ վաճառ թէք, քանի, իր սուղ զխտանք թխտքը բանեց և տակի սուր զրբիչովը հարուածեց մէկ քանին այս արարքներէն,

Չեմ գիտեր որ թուրք թերթին մէջ՝
 «արծն» օրգամն էր անցեալ տար
 տապաւնուած յօդուած մը ներկայացնե
 նանք, որ իրենց մշած հակադրաբ
 պայքարը ներկայացուած էր այնպիսի ին
 դովիտիւրով ձեռք մը որ տօճիկ ընկեր
 ցայնելուն կարծիք կուտար իմ ազգը, ի
 նշտարկութիւն ու վարչաշխատներ, իր ի
 գերովն ու մասնաորակներովը նեղօր
 կուրծիւ, մօղեանց ու նախապաշարա
 յետադիմականներու և պահպանողական
 ներու զանգուած մըն էր, իմ լընք ուն
 էին մնացեալ հայ ազգին վերաբերման
 ինչ որ Ը. և Յ. Քամիթէին բուռնօր
 զամները թուրք րէաքսիտներուն, չե
 րիսով ձմերկութեան և համառակներուն վե
 րաբերմամբ . . .

Բայց ամէկ լարս կայ:

Երբ պայմեցաւ Ս. Յակոբի դաժնակողութիւնը, բարի պատգ իրենց գործունէութեան, ու լսուող մէկ քանի տղայքներ, կամ իրենց անձօնի բաւական (նշանակաւոր) ուսանողներ, որոնք անհրաժեշտ առարկանէն խորացն ու ճշգրտորդ գիտութիւններ ձեռնարկէին նոր տղայքի համար:

վաւած սկզբունքներու ըազկալայել՝ ուժ-
գնութեամբը, Ազգ. Վարչութեան հրաւե-
լով բերւած ոստիկաններու ձեռքով
արտաքսուեցան, չէ՞ք յիշեր որ կացու-
թեան չէֆերը գացեր գտեր էին ներքին
գործոց նախարար՝ Թալէազ պէյը, բո-
ղոքախառն արտոմտութեամբ մատնանշուե-
ցան, մատնուեցաւ համար անոր՝ ազգ. իշխանու-
թեան այս «բռնապետական» արարքը
հրաւիրելու համար նախարարին միջամ-
տութիւնը ի նպատակ իրենց պատանի հե-
ծուորդներուն հ. Ս. Յակոբի մէջ իրենց
բողոքականտային շահերուն, արգիլել տա-
լով ո՛ր է. ն. ոստիկանական օժանդակու-
թիւն Ազգ. Վարչութեան . . .

Եթէ ասոր մատենութիւն չեն լսեր՝ ևս հայերէն չեմ գիտեն այն ատեն :

Իսկ վերջերս, Բզմվրի միթիմիներու համաբաւար խնդրէն վերջ՝ տեղւոյն Դաշ-նակցական մարմինը բուրժ թերթիւուն մէջ համակ մը հրատարակիչ կուտայ, ուր շատ մը սուտեր շարեւէն հոգը, սա զուլիս գործողայն յայտարարութիւնը կ'ընէ իստ-տիւր կամօղիկտական արգելքին վրայ։ «Օսմանեան շահերուն ծառայելը իրենց կիսոք համարող մեր միտութեան՝ ոռուս-կան շահակալ կառավարութիւնը կը հա-յի այն աջով ինչ աջով որ կը նայի ժամանակին Համիտեան շահակառութիւնը, եւ հետեւաբար ոռուսական փառախանութեան փիչ շահ ծանօթութիւն ունեցող Օս-մանցիներ նոյն կարողիկտական հրահան-գին ինչ կերպով եւ ինչ պատշաճաւ եւ-րաստակուիրը շահ դիւրին կրնան հաս-կընալ։ Սակայն հիմա ազատ Թուրքիոյ ազատ հայրենիքին մէջ օսար հերթիկներու յտաւարցումն առիթ չէ մնացած եւ առիթ չսալ աւան Օսմանցիի պարսէն եւ ու

Մ. Ս. ԿԵԼՏԵԱՆ.

Յ. Գ. — «Բերգանդիոն»-ի վերջի թիվը
 բնի մէկուն մէջ, սա տողերը կը կարդամ,
 ապաւելեամբ մը, աւագ, որ ալ հասցիր, զե-
 այր մտադիրը սա՛մէն բանի կարող են, «Իզմի-
 րէ մեզ հասած նաստիներէն կը տեղե-
 կանանք թէ, կուսակցականներէն ոմանք
 զանաւ ընդիր» ներքին զօրծոց նախա-
 րարին, հազարգած են թէ Իզմիրը Հայու-
 թիւնը մեծաւ մասամբ յենաշրջական զա-
 զախարներ ունեցող անձերէ կը բաղկա-
 նայ և թէ իրենց դերը զանաւք լուսաւո-
 ընդ (¹) է, ուսով ինքրած են որ գեղու-
 ցում թշուա ճեղակա՞ն իշխանութեան՝ ոյ՞՞-
 սարս իրենց գործունեութեան... Եւ Ա-
 ռանց սկսեմութեան, և՛

Ան հայ ապգր կը կարծէ որ քաջ, ֆէ-
տաղի, յեղափոխական մէյդոսներն ունին
որ նոք յրդական հարստահարութիւնն
բով. Հայաստանի հոգոյն հարցերով
կիկիկոյ մէջ արդարութեան ու հասուց-
ման խոյրիներով կ'ըջաղին ու կը մտաւ-
հոգալին: Մարդիկը սովոր ըսնէ առաջ
իրենց կուսակցութիւնն կը սրտախնին
ու անմեղ չանկըր պարտին հովուել ու
անտեսել: Աղբիւր չանկը, սոհ... ils
ont d'autres... chats à fouetter!

17. 4.

(¹) Անշուշտ թունկցնեղով զանոնք ի բնեղ արտփուցիկ դադախարհերով...

ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

«ԻՍՏՆԻՔ»-ի Նիս-սօքի գործակալն է
Տիար Մկրտիչ Գալուստյանը, որուն կենտոն
զիմել բաժանորդագրուիլ փափաքողք
ինչպէս նաև վճարել իրենց բաժանորդա-
գինները:

